

ZRÓWNOWAŻONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W PRAKTYCE

Modelowe klauzule społeczne i środowiskowe

Publikacja wydana przez Fundację CentrumCSR.PL w ramach projektu „**Wzmocnienie monitoringu zrównoważonych zamówień publicznych w Polsce**”. Jego celem jest zwiększenie skali stosowania zrównoważonych zamówień publicznych w praktyce działania wybranych instytucji publicznych: urzędów miast i urzędów marszałkowskich, uniwersytetów oraz kluczowych naczelnych i centralnych organów państwowych.

Strona internetowa projektu:
www.monitoringzpp.pl

Wydawca:
Fundacja CentrumCSR.PL
Al. Niepodległości 235/237 lok. 7
02-009 Warszawa

tel.: +48 22 628 40 80
e-mail: centrum@centrumcsr.pl
www.centrumcsr.pl
www.facebook.com/CentrumCSRpl

Tekst: Tadeusz Joniewicz.

Projekt graficzny: Katarzyna Orszulik.

Treść publikacji dostępna jest na licencji Creative Commons, uznanie autorstwa 3.0 Polska.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem instytucji finansujących projekt.

Materiał powstał przy współpracy z Ethical Trading Initiative Norway.

IEH - Ethical Trading Initiative Norway
Hausmanns gate 19
0182 Oslo
Norway

tel.: (+47) 21 09 04 90
e-mail: info@etiskhandel.no
<http://etiskhandel.no/English>

Zamieszczone przykłady możliwych do zastosowania klauzul społecznych i środowiskowych przygotowane zostały na zlecenie Fundacji CentrumCSR.PL przez radcę prawnego Zrinkę Perčić z Centrum Zamówień Publicznych sp. z o.o.

Centrum Zamówień Publicznych sp. z o.o.
01-646 Warszawa
ul. E. Jelinka 21

tel.: 22 832-39-51 do 55
fax: 22 832-39-50 lub 56
e-mail: czp@czp.com.pl
www.czp.com.pl

Publikacja powstała w ramach programu *Obywatele dla Demokracji* finansowanego z Funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Publikacja współfinansowana w ramach projektu „*Procure IT Fair: Establishing a Workers` Right Consortium modelled organisation for sustainable public purchasing of electronics in Europe*” ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu EuropeAid. Celem projektu jest stworzenie niezależnej organizacji monitorującej - *Electronics Watch*. Jej celem jest poprawa warunków pracy w globalnym przemyśle elektronicznym przez społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne w Europie.

Strona internetowa projektu:
<http://electronicswatch.org>

Zrównoważone zamówienia w praktyce

Modelowe klauzule społeczne i środowiskowe

Spis treści

Czym są zrównoważone zamówienia publiczne i jakie korzyści wynikają z ich stosowania?.....	5
Zrównoważone zamówienia publiczne w polityce Unii Europejskiej i Polski.....	8
Zrównoważone zamówienia publiczne w Europie Zachodniej i Norwegii jako element strategii zrównoważonego rozwoju.....	9
Jak rozpocząć wdrażanie zrównoważonych zamówień w instytucjach publicznych?.....	13
Jak stosować zrównoważone zamówienia na poszczególnych etapach postępowania?.....	16
Dobre praktyki – przykłady zastosowania zrównoważonych zamówień w Polsce.....	21
Dobre praktyki – przykłady zastosowania zrównoważonych zamówień w Europie.....	27
Modelowe klauzule społeczne i środowiskowe - wstęp.....	35
Modelowe klauzule społeczne.....	37
Modelowe klauzule środowiskowe.....	45

Czym są zrównoważone zamówienia publiczne i jakie korzyści wynikają z ich stosowania?

Zamówienia publiczne odgrywają ogromną rolę w gospodarkach krajów Unii Europejskiej. Uwzględnianie przy ich realizacji kwestii społecznych i ekologicznych przynosi realne korzyści instytucjom zamawiającym, społeczeństwu i środowisku naturalnemu.

Aby w pełni uzmysłowić sobie znaczenie zamówień publicznych w gospodarkach krajów Unii Europejskiej i Polski trzeba pamiętać, że poprzez zamówienia publiczne wydawane jest niemalże 19% PKB Unii Europejskiej. Rocznie oznacza to ogromną kwotę ponad 2. bilionów euro!¹ W Polsce w 2013 r. wartość zamówień publicznych wyniosła 142 miliardy zł., co stanowiło 8,76 % Produktu Krajowego Brutto.² Warto podkreślić, że odsetek ten znacząco wzrósł po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Jeszcze w 2004 roku było to jedynie 48 miliardów zł.

Tak ogromne kwoty mogą służyć nie tylko zaspokajaniu bieżących potrzeb instytucji publicznych, ale również pomagać w realizacji innych celów. Może to dotyczyć polityki społecznej rządu, niwelowania problemów występujących na rynkach lokalnych, czy realizowania polityki pojedynczych instytucji takich jak urzędy pracy, szpitale lub wyższe uczelnie.

Każda decyzja zakupowa ma bowiem wpływ na gospodarkę, społeczeństwo i środowisko. Począwszy od ilości energii jaką zużywają komputery, a skończywszy na warunkach pracy pracowników wykonujących zlecenia. Dlatego warto zwiększać efekty uzyskiwane z wydawania publicznych pieniędzy poprzez jednoczesne uwzględnianie aspektów społecznych i środowiskowych. Na tym właśnie polega idea zrównoważonych zamówień publicznych (ZZP).

ZRÓWNOWAŻONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Uwzględnianie przy realizowaniu zamówień publicznych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem. Oznacza to dokonywanie tylko dobrze przemyślanych i niezbędnych zakupów oraz nabywanie produktów i usług możliwie w najmniejszym stopniu oddziałujących na środowisko, a także uwzględniających społeczne i ekonomiczne skutki decyzji zakupowych.³

¹ Dane za portalem Komisji Europejskiej: http://ec.europa.eu/environment/gpp/what_en.htm

² Sprawozdanie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2013 r., Warszawa, 2014, s. 26-27.

³ Definicja za: <http://www.sustainable-procurement.org/about-spp/>

SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Zamówienia publiczne, w ramach których bierze się pod uwagę co najmniej jedną z następujących kwestii społecznych: możliwości zatrudnienia, godną pracę, zgodność z prawami społecznymi i z prawem do pracy, integrację społeczną (w tym także osób niepełnosprawnych), równość szans, dostępność, projektowanie dla wszystkich, uwzględnianie kryteriów zrównoważonego rozwoju, w tym kwestie etycznego handlu oraz szerszego dobrowolnego przestrzegania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu, z jednoczesnym uwzględnieniem zasad ujętych w Traktacie UE oraz w dyrektywach dotyczących zamówień publicznych.⁴

ZIELONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest ograniczone w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku.⁵

Stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych nie jest wymagane przez prawo⁶, przynosi jednak liczne korzyści zarówno organizacji zamawiającej, jak i społeczeństwu oraz środowisku naturalnemu. Wśród pozytywnych efektów uwzględniania aspektów środowiskowych i społecznych wymienić należy:

Poprawę jakości środowiska.

Stosowanie zielonych zamówień publicznych prowadzi do zmniejszenia emisji CO₂ i w ten sposób osłabia efekt cieplarniany (np. kupowanie energooszczędnych komputerów czy samochodów), zmniejsza ilość produkowanych odpadów (np. zamawianie opakowań podlegających recyklingowi albo rozkładających się w sposób naturalny). Dbłość o środowisko w oczywisty sposób przekłada się na jakość życia mieszkańców, ich zdrowie i zadowolenie.

Redukcję kosztów.

Wprowadzanie energooszczędnych rozwiązań (np. w zakresie oświetlenia, termoizolacji budynków, oszczędzania wody) czy kupowanie produktów wyższej jakości - o dłuższej gwarancji (np. komputerów) prowadzi do oszczędności, które w większej skali mogą mieć realny wpływ na budżet zamawiającego. Przyjazny środowisku produkt, nawet droższy przy zakupie, w dłuższej perspektywie może okazać się tańszy lub równie tani jak produkt dotychczas stosowany.

⁴ Kwestie społeczne w zakupach. Przewodnik dotyczący uwzględniania kwestii społecznych w zamówieniach publicznych, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równości Szans, Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego i Usług, 2010.

⁵ Komunikat Komisji Europejskiej „Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska”, COM (2008) 400, 2008, s. 4.

⁶ Z kilkoma wyjątkami dotyczącymi np. uwzględniania norm emisji spalin przy zakupach samochodów osobowych na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie innych niż cena obowiązkowych kryteriów oceny ofert w odniesieniu do niektórych rodzajów zamówień publicznych.

Promowanie innowacyjnych rozwiązań.

Wymagając od oferentów stosowania technologii chroniących środowisko lub zmniejszających szkodliwy wpływ na środowisko, zamawiający mobilizuje prywatne firmy do innowacyjnych działań w tym zakresie. Dotyczy to przede wszystkim dziedzin, w których zamówienia publiczne stanowią dużą część rynku, takich jak transport publiczny, segregacja odpadów, zdrowie czy edukacja.

Rozwiązywanie problemów społecznych.

Poprzez stosowanie społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych zamawiający mogą wpływać na politykę zatrudnienia w regionie. Mogą promować zatrudnianie osób niepełnosprawnych, młodocianych, które będą uczyć się zawodu, osób długotrwale bezrobotnych, ale również wszelkich innych grup, które na danym terenie potrzebują wsparcia (jak np. osoby wychodzące z alkoholizmu, byli więźniowie, uchodźcy). W ten sposób środki przeznaczone na realizację bieżących potrzeb instytucji służą jednocześnie likwidacji problemów społecznych istniejących na danym terenie.

Kontrolę nad przestrzeganiem prawa przez wykonawcę.

Stosując społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne można uniknąć nieuczciwych praktyk stosowanych wobec pracowników realizujących zamówienia publiczne. Dotyczy to w szczególności takich dziedzin jak sprzątnięcie, catering czy usługi ochroniarzkie. Wykonawcy zdobywający zamówienia dzięki bardzo niskim cenom często zatrudniają pracowników na umowach cywilno-prawnych oferując stawki godzinowe poniżej pensji minimalnej. Wymagając od wykonawcy zatrudniania pracowników na umowy o pracę można unikać tego rodzaju sytuacji.

Poprawę warunków pracy na całym świecie.

Wiele produktów kupowanych przez polskie instytucje publiczne powstaje w krajach, w których naruszane są nawet najbardziej podstawowe prawa człowieka i prawa pracownicze. Społecznie odpowiedzialne zamówienia pozwalają na ograniczenie tego zjawiska poprzez nałożenie na wykonawcę obowiązku informowania o swoich poddostawcach i kontrolę przestrzegania przez nich konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Korzyści wizerunkowe i demonstrowanie wrażliwości społecznej.

Stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych w połączeniu z odpowiednią polityką informacyjną pozwala na przedstawienie instytucji jako nowoczesnej i dbającej o pracowników oraz zaangażowanej w rozwiązywanie problemów społecznych i środowiskowych. Pozwala również na unikanie sytuacji, gdy wykonawcy w nieuczciwy sposób wykorzystują swoich pracowników, oferując produkty zagrażające środowisku naturalnemu lub produkty niskiej jakości, wymagające szybkiej wymiany czy naprawy.

Realizację polityk zamawiającego.

Zrównoważone zamówienia publiczne mogą być doskonałym narzędziem realizacji polityki instytucji zamawiającej dotyczącej kwestii środowiskowych lub społecznych. Uczelnie wyższe mogą promować w ten sposób innowacje, szkoły uwrażliwiać uczniów na problemy społeczne w krajach rozwijających się, urzędy miast odpowiadać na społeczne potrzeby mieszkańców. Tworząc strategie rozwoju i działania na kolejne lata instytucje powinny uwzględnić możliwość wykorzystywania zrównoważonych zamówień publicznych do własnych celów.

Zrównoważone zamówienia publiczne w polityce Unii Europejskiej i Polski

Stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych promowane jest przez Komisję Europejską oraz Radę Ministrów RP i Urząd Zamówień Publicznych. Do 2016 r. skala stosowania w Polsce zielonych zamówień powinna wzrosnąć do 20%, a klauzul społecznych do 10%.

O wdrażaniu ZZP mówi między innymi komunikat Komisji Europejskiej z 3 marca 2010 r.: **„Europa 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.”** Według tego dokumentu zamówienia publiczne odgrywają kluczową rolę jako jeden z instrumentów rynkowych wykorzystywanych w celu osiągnięcia inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, przy jednoczesnym zagwarantowaniu najbardziej efektywnego wykorzystania środków publicznych.

Zachęta do wykorzystania zamówień publicznych do promocji zrównoważonego rozwoju, włączania społecznego oraz wywierania jak najmniejszego wpływu na środowisko widoczna jest również w preambule nowej dyrektywy 2014/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej poprzednią dyrektywę. Wyraźny wzrost znaczenia kwestii zrównoważonego rozwoju w porównaniu z poprzednim dokumentem pokazuje, że temat ten będzie odgrywał coraz większe znaczenie w polityce Unii Europejskiej i jej krajów członkowskich.

Rozwój ZZP propagują również liczne dokumenty dotyczące rozwoju i przyszłości Polski. Należą do nich między innymi:

„Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 roku.”, która zakłada, że zielone zamówienia będą jednym z instrumentów wspierających poprawę stanu środowiska, a do 2020 r. powinny one stanowić połowę wszystkich zamówień w Polsce.

„Strategia sprawne Państwo 2020” mówiąca, że upowszechnienie stosowania ZPP pozwoli na efektywniejsze gospodarowanie zasobami rzeczowymi i finansowymi urzędów administracji publicznej.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2012 – 2020 „Dynamiczna Polska”⁷, zgodnie z którą zamówienia publiczne powinny służyć utrwalaniu zachowań proekologicznych, umożliwiając tym samym rozwój wyrobów i usług charakteryzujących się wysokimi standardami środowiskowymi i społecznymi.

„Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego”⁸ postulująca poszerzenie zakresu stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.

Stosowanie ZPP promuje również Urząd Zamówień Publicznych. Zgodnie z opracowanym przez tę instytucję Krajowym Planem Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016, do końca tego okresu poziom zielonych zamówień publicznych na szczeblu krajowym powinien wzrosnąć do 20%, a odsetek zamówień społecznie odpowiedzialnych do 10 % ogółu udzielonych w Polsce zamówień.⁹ W tej chwili wskaźniki te są znacznie niższe. W 2012 r. całkowity odsetek stosowania zielonych zamówień publicznych wyniósł w Polsce 12 %, a w 2013 r. klauzule społeczne zastosowano w 4,5 % zamówień¹⁰.

Zrównoważone Zamówienia Publiczne w Europie Zachodniej i Norwegii jako element strategii zrównoważonego rozwoju

Stosowanie ZPP w Europie Zachodniej i Norwegii dotyczy nie tylko pojedynczych zamówień, ale jest ważnym elementem kompleksowych strategii zrównoważonego rozwoju i coraz częściej obejmuje swoim zasięgiem również kwestie gospodarki globalnej.

Zrównoważone zamówienia publiczne odgrywają w Europie coraz większą rolę. Podstawowa baza prawna, na której opierają się rozwiązania stosowane w poszczególnych państwach jest podobna jak w Polsce. Jest to przede wszystkim dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi. Jednak praktyka stosowania zrównoważonych zamówień publicznych w Kajah Europy Zachodniej i Skandynawii znacznie wykracza poza krajowy kontekst zamawiającego i realizowanie pojedynczych zamówień spełniających kryteria zielonych lub społecznie odpowiedzialnych.

7 Uchwała nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Monitor Polski z 13 lutego 2013 r., poz. 73 <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2013/73/1>

8 Uchwała z dnia 26.03.2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020”, przedłożoną przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego http://ks.mkidn.gov.pl/media/download_gallery/20130520SRKS_na_stronie_internetowej.pdf

9 Według stosowanej przez Urząd Zamówień Publicznych metodologii. Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016, Warszawa 2013, s. 47 i 72.

10 Aspekty społeczne w zamówieniach publicznych, Urząd Zamówień Publicznych, 2014 r. s.

Nowoczesne postrzeganie zrównoważonych zamówień każe widzieć je w bardziej kompleksowy sposób. Coraz popularniejsze jest zwracanie uwagi na problemy globalne i kontrolę wytwarzania zamawianych produktów w całym cyklu ich produkcji. Począwszy od wydobycia surowców potrzebnych do ich wytworzenia, poprzez wszystkie elementy produkcji, transport, aż po utylizację. Obejmuje zatem kontrolę całego łańcucha dostaw nie tylko z punktu widzenia kwestii środowiskowych, ale również warunków pracy osób zatrudnionych przy wytwarzaniu zamawianych produktów.

Dlatego warto przyjrzeć się stosowanym tam rozwiązaniom, które zapewniają zwiększenie odsetka stosowania klauzul społecznych i środowiskowych oraz skuteczność ich stosowania.

1. Pełne wsparcie dla zrównoważonych zamówień ze strony rządów i władz lokalnych.

Jednym z ważnych elementów wprowadzania zrównoważonych zamówień jako powszechnej praktyki w instytucjach publicznych jest oficjalna promocja na szczeblu rządowym oraz lokalnym na poziomie władz miast. Prowadzenie takiej polityki jest jasnym sygnałem dla pozostałych instytucji. Dobrym przykładem są różnego rodzaju plany działań na rzecz implementacji zrównoważonych zamówień przedstawiane na wysokim szczeblu rządowym.

Przykładem może być Wielka Brytania, gdzie istnieje spójna polityka dotycząca zrównoważonych zamówień obejmująca przede wszystkim publicznych zamawiających, ale włączająca również przedstawicieli biznesu, wspólnoty lokalne i poszczególnych obywateli.

28 lutego 2011 r. przedstawiony został dokument określający wizję rządu w kwestii zrównoważonego rozwoju (*The Coalition Government's Vision for Sustainable Development*). Ważnym elementem tej polityki są zrównoważone zamówienia publiczne. Założenia te nie ograniczają się jedynie do teorii, ale idą również za nimi praktyczne działania mające na celu promocję i ułatwienie stosowania zrównoważonych zamówień. Do prezentowanych narzędzi należą m. in. rządowe standardy zakupowe (*Government Buying Standards*) – zestaw łatwych do wdrożenia specyfikacji umożliwiających zrównoważone zamówienia. Dotyczą około 50 produktów. Są sporządzone w ten sposób, że mogą zostać bezpośrednio implementowane do dokumentów dotyczących zamówień.

Warto podkreślić, że instrument ten został wprowadzony na szczeblu rządowym i wszystkie jednostki rządowe i podlegające im mają obowiązek stosowania tych minimalnych kryteriów przy nabywaniu produktów i usług.

2. Zrównoważone zamówienia jako element kompleksowego podejścia do zrównoważonego rozwoju.

Kolejnym elementem widocznym w polityce krajów Unii Europejskiej na szczeblu rządowym i lokalnym jest tendencja do kompleksowego postrzegania kwestii zrównoważonego rozwoju, którego elementem są zrównoważone zamówienia

publiczne. Ich stosowanie jest postrzegane nie jako cel sam w sobie, ale jako środek do osiągnięcia pewnego założonego celu związanego na przykład ze zmniejszeniem negatywnego oddziaływania na środowisko.

Dobrym przykładem na szczeblu lokalnym może być Kopenhaga. Władze miasta mają ambicję by do 2025 r. miasto stało się pierwszą stolicą neutralną pod względem emisji CO₂ do atmosfery. Cel cząstkowy zakłada redukcję wytwarzania CO₂ o 20 % do 2015 r. Na potrzeby jego realizacji opracowano miejski plan działań dotyczący zmian klimatu, który obejmuje ponad 50 inicjatyw.

Zgodnie z prezentowanym założeniem, że „zielone zamówienia są kluczem do zielonego wzrostu”, oczywistym elementem tej kampanii jest włączenie działań i zakupów realizowanych przez miejskie władze. Wśród przykładów można wymienić kwestie transportu, które obejmują zarówno zakupy autobusów spełniających restrykcyjne normy dotyczące emisji spalin, promocję ruchu rowerowego, jak i stosowanie parkomatów zasilanych energią słoneczną. Miasto promuje również energooszczędne budownictwo, co oznacza, że wszystkie nowo powstające budynki publiczne wznoszone są w tej technologii.

Zastosowanie bardziej kompleksowego podejścia do zrównoważonego rozwoju, w którym zrównoważone zamówienia publiczne są tylko jednym z elementów, pozwala na osiągnięcie większych korzyści i ułatwia działania związane z promocją nowoczesnych rozwiązań.

3. Uwzględnianie kwestii globalnych przy realizacji zamówień.

W praktyce stosowania zrównoważonych zamówień przez instytucje publiczne widoczna jest również tendencja by zwracać uwagę na kwestie globalne. Odnosi się to zarówno do zagadnień środowiskowych – takich jak emisja CO₂ prowadząca do ocieplenia klimatu, jak i społecznych - naruszanie praw człowieka w krajach, gdzie produkuje się komputery lub odzież kupowaną przez instytucje publiczne w Europie.

W zapisach umów dotyczących realizacji zamówień uwzględniane są kwestie odpowiedzialności dostawcy za powstawanie produktu w całym łańcuchu dostaw. Bardzo często zdarza się bowiem, że dostawca nie jest producentem zamawianych produktów, a jedynie zamawia je u producenta. Nie może to jednak zwalniać go z odpowiedzialności za warunki w jakich dany produkt powstał.

Najczęściej zapisy stosowane przez zamawiających dotyczą przestrzegania przy produkcji konkretnych konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy lub zasad ONZ Global Compact.

Z uwzględnieniem tego rodzaju kwestii wiąże się kilka ważnych problemów:

1. Kontrola zobowiązań dostawcy.

Wymóg przestrzegania określonych standardów pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy musi dotyczyć pracowników wytwarzających zamówione produkty. Warto zwrócić uwagę, że nie jest możliwe wpisanie wymogu stosowania konkretnej polityki społecznej odpowiedzialności biznesu przez dostawcę, gdyż wymagania określone w zamówieniu muszą odnosić się *stricte* do zamawianych produktów.

Ponadto w umowie konieczne jest zawarcie zapisu dotyczącego sposobu kontroli wywiązywania się dostawcy ze swoich zobowiązań. Jednym z takich sposobów są certyfikaty takie jak *Fair Trade* dla produktów żywnościowych czy *Forest Stewardship Council (FSC)* dla drewna wykorzystywanego przy robotach budowlanych lub produkcji mebli. Określają one w jaki sposób powstawały dane produkty i udowadniają przestrzeganie przy ich produkcji określonych zasad (na przykład dotyczących wynagradzania producentów). Trzeba jednak pamiętać, iż nie ma możliwości wpisania posiadania certyfikatu jako warunku niezbędnego przy opisie zamówienia. Wynika to z faktu, że nie można wymagać od firm posiadania certyfikatów nadawanych często przez prywatne firmy lub niezależne organizacje. Dlatego przygotowując zamówienie można korzystać jedynie z kryteriów, jakie trzeba spełnić aby uzyskać certyfikat. Potwierdzeniem spełniania tych kryteriów może być właśnie certyfikat lub jakikolwiek inny wiarygodny dowód przedstawiony przez wykonawcę.

Kontrolą przestrzegania przez wykonawcę zobowiązań zawartych w umowie zajmują się również prywatne firmy audytujące i niezależne organizacje. Można wśród nich wymienić *Ethical Trading Initiative Norway* lub *Electronics Watch*.

2. Ujawnianie podwykonawców w ramach łańcucha dostaw.

Możliwość sprawdzenia warunków pracy u podwykonawców wiąże się z koniecznością ujawnienia podwykonawców pracujących dla dostawcy w ramach całego łańcucha dostaw. Jest to obowiązek leżący po stronie dostawcy, ale wiąże się z ujawnieniem delikatnych informacji dotyczących zasad prowadzenia działań biznesowych. Dlatego niezwykle istotne jest zachowanie poufności danych przekazanych przez dostawcę. Warto zwrócić uwagę, że im więcej instytucji będzie stosowało wymóg ujawniania poddostawców w łańcuchu dostaw, tym łatwiejsze i mniej kosztowne będzie to dla dostawców, którzy będą mogli przygotowywać jednakowy pakiet dokumentów dla zamawiających.

3. Konsekwencje nieprzestrzegania zapisów umowy.

W umowie konieczne jest zawarcie informacji dotyczących zasad kontroli i egzekwowania wymagań wobec dostawcy. Ostatecznym zagrożeniem powinna być możliwość odstąpienia od umowy w przypadku nieprzestrzegania zapisanych w umowie zasad i braku chęci poprawienia wykrytych naruszeń. Warto jednak dać dostawcy możliwość poprawy, gdyż często rezultaty audytów przeprowadzanych w krajach działania podwykonawców są zaskakujące także dla samych dostawców. Z tego

względu powinni oni mieć możliwość i czas by wpłynąć na podwykonawców w taki sposób, aby naprawić zaistniałe naruszenia.

Uwzględnianie aspektów globalnych jest niewątpliwie kierunkiem, w którym będzie podążała praktyka realizacji zamówień publicznych w Europie. Nie można ograniczać pozytywnego wpływu stosowania zrównoważonych zamówień tylko krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W warunkach zglobalizowanej gospodarki ogromna część produktów powstaje w krajach rozwijających się, gdzie naruszanie praw człowieka i praw pracowniczych jest ogromnym problemem. Dlatego stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych powinno poprawiać warunki życia i pracy ludzi na całym świecie.

Jak rozpocząć wdrażanie zrównoważonych zamówień w instytucjach publicznych?

Stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych, poza drobnymi wyjątkami, nie jest w Polsce obowiązkowe. Zależy przede wszystkim od zaangażowania osób odpowiedzialnych za realizację zamówień publicznych i ich świadomości w zakresie korzyści jakie społeczeństwo, środowisko naturalne, a przede wszystkim sama instytucja mogą odnieść z ich stosowania.

Prawo zamówień publicznych nie ogranicza możliwości ich stosowania, a w preambule dyrektywy 2004/18/WE wielokrotnie podkreślane jest znaczenie zrównoważonych zamówień. Jeszcze dosadniej zapisano te kwestie w preambule nowej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/18/WE z dnia 26 lutego 2014 r., która w ciągu najbliższych dwóch lat będzie implementowana do polskiego prawa. Oznacza to, że instytucje mają dużą dowolność w stosowaniu klauzul społecznych i środowiskowych.

Wśród zdiagnozowanych problemów które wpływają na małą skalę stosowania klauzul społecznych i środowiskowych wymienić należy:

- brak wiedzy i doświadczenia osób przeprowadzających proces realizacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- brak osób koordynujących proces wdrażania zrównoważonych zamówień,
- obawę przed orzecznictwem Krajowej Izby Odwoławczej na niekorzyść stosowania zrównoważonych zamówień,
- obawę przed zarzutami o preferowanie wybranych wykonawców.

Wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju w procesie realizacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego warto rozpocząć w sposób zorganizowany, aby proces ten był powiązany z polityką i celami działania danej instytucji.

1. Określenie polityki dotyczącej zrównoważonych zamówień obowiązującej w instytucji.

Społecznie odpowiedzialne i zielone zamówienia publiczne mogą być stosowane w każdego rodzaju zamówieniach. Dlatego instytucja powinna opracować własną politykę jasno określającą stosowanie zrównoważonych zamówień. Dzięki temu osoby odpowiedzialne za proces postępowania o udzielenie zamówień publicznych będą wiedziały na jakich obszarach powinny się koncentrować i będą mogły odpowiednio przygotować się merytorycznie do tego procesu.

Przy opracowaniu polityki dotyczącej ZZP instytucja powinna wziąć pod uwagę swoją misję i zadania, gdyż dzięki temu będzie mogła wykazać, że jest zaangażowana w ich realizację, a jednocześnie uzyska dodatkowe efekty. Na przykład instytucje odpowiedzialne za wsparcie dla osób wykluczonych społecznie mogą stosować zamówienia społecznie odpowiedzialne, dzięki którym znajdą zatrudnienie osoby bezrobotne czy niepełnosprawne.

Obszar stosowania ZZP powinien być sukcesywnie rozszerzany.

2. Określenie procedur związanych z realizacją zrównoważonych zamówień.

Określenie klarownych procedur postępowania przy realizacji poszczególnych zamówień, w których mają zostać zastosowane społeczne lub środowiskowe klauzule ułatwi ich stosowanie. Dzięki nim poprawi się koordynacja pomiędzy poszczególnymi działami odpowiedzialnymi za realizację procesu przeprowadzania zamówienia. Możliwa też będzie powtarzalność stosowania tych klauzul, co jest bardzo ważnym aspektem, gdyż trwałość jest kluczowym czynnikiem pozwalającym na uzyskanie rzeczywistych efektów stosowania ZZP.

Opracowanie i wdrożenie określonych procedur uniezależni także instytucję od wiedzy posiadanej przez konkretnych pracowników. Dzięki temu rozwiązaniu nawet osoby nowozatrudnione będą mogły sprawnie wdrożyć się w stosowanie ZZP.

3. Wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za koordynację zrównoważonych zamówień.

Częstym problemem w stosowaniu ZZP jest rozmycie odpowiedzialności pomiędzy poszczególne osoby odpowiedzialne za realizację procesu przeprowadzania zamówienia publicznego poprawną pod względem formalnym, osoby opisujące produkt bądź usługę pod względem merytorycznym, osoby odpowiedzialne za finanse, radców prawnych itp. Pomysł zastosowania klauzul społecznych lub środowiskowych wystosowany przez jedną z tych stron może zostać podważony przez pozostałe, nie posiadające odpowiedniej wiedzy w tym zakresie.

Dlatego powinna zostać powołana osoba, która w ramach swoich obowiązków będzie analizować zamówienia pod względem możliwości zastosowania w trakcie ich przeprowadzania klauzul społecznych bądź środowiskowych i dbać aby zostały one wdrożone podczas przygotowań do realizacji zamówienia.

4. Stosowanie sprawdzonych i „pewnych” rozwiązań.

W celu uniknięcia ewentualnych wątpliwości związanych ze stosowaniem ZZZ warto zacząć od implementacji rozwiązań sprawdzonych i pewnych pod względem prawnym. Najlepsze w tym zakresie jest odwołanie się do klauzul istniejących bezpośrednio w ustawie Prawo zamówień publicznych, takich jak na przykład art. 22 ust. 2, art. 29 ust. 4 pkt. 1. w przypadku zamówień społecznie odpowiedzialnych, lub kryteriów GPP opracowanych na zlecenie Komisji Europejskiej i promowanych przez Urząd Zamówień Publicznych.

Pozwoli to na przetestowanie stosowania zrównoważonych zamówień i umożliwi dalsze stosowanie bardziej złożonych rozwiązań w przyszłości.

5. Zwiększenie wiedzy w zakresie zrównoważonych zamówień wśród pracowników różnego szczebla odpowiedzialnych za proces realizacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Zwiększanie wiedzy pracowników na temat możliwości stosowania zrównoważonych zamówień jest kluczowym elementem ich prawidłowego i efektywnego wdrażania. Ważne jest, aby wiedza ta była na bieżąco aktualizowana w miarę pojawiania się nowych rozwiązań i możliwości. Kluczowe jest także by szkolone były nie tylko osoby odpowiadające za prawidłowy pod względem formalnym przebieg realizacji procesu o udzielenie zamówienia publicznego, ale również osoby odpowiedzialne za politykę zrównoważonego rozwoju stosowaną w instytucji, a także osoby przygotowujące merytoryczne założenia specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ).

6. Współpraca z zewnętrznymi podmiotami posiadającymi wiedzę nt. stosowania zrównoważonych zamówień.

Kolejnym możliwym rozwiązaniem jest zwrócenie się do zewnętrznej jednostki wyspecjalizowanej w doradztwie w zakresie stosowania ZZZ. Warto również korzystać z możliwości współpracy międzynarodowej w tym zakresie, zwłaszcza z miastami partnerskimi, które mogą mieć opracowane własne polityki stosowania odpowiedzialnych społecznie i środowiskowo zamówień publicznych.

Zastosowanie tych zasad pozwoli na sprawne wdrożenie zrównoważonych zamówień publicznych w bieżącej aktywności instytucji i umożliwi stopniowe rozszerzanie zakresu ich stosowania na kolejne rodzaje produktów i usług.

Ponadto warto zwrócić uwagę, że cały proces zakupowy musi być przemyślany i odzwierciedlać rzeczywiste potrzeby. Dlatego przed podjęciem decyzji o realizacji zakupów ważne jest aby odpowiedzieć na podstawowe pytania:

1. Czy naprawdę potrzebuję tego produktu?

Czy nie ma możliwości ograniczenia zużycia materiałów, np. zmniejszenia ilości drukowanych dokumentów, dłuższego wykorzystywania sprzętu itp. Dotyczy to rów-

niez unikania sytuacji, gdy zakupy są dokonywane tylko po to, aby wypełnić założenia zapisane w budżecie.

2. Czy muszę kupić ten produkt?

Czy nie ma możliwości innego pozyskania produktów – na przykład poprzez leasing. Czy zamiast kupować nowy sprzęt komputerowy nie można poprawić jego możliwości przez wymianę poszczególnych części, albo poprzez obrót komputerami wewnątrz instytucji?

3. Czy nie ma możliwości zmniejszenia zużycia energii bądź surowców?

Warto rozważyć pozyskanie urządzeń i rozwiązań energooszczędnych, oszczędzających ciepło, energię elektryczną, wodę. Konieczne jest zwracanie uwagi na rodzaj używanej energii, aby zmniejszać zużycie tej uzyskiwanej z surowców kopalnych na rzecz energii słonecznej.

W szerszej skali rozwiązanie to dotyczy optymalizacji dostaw – tworzenia centrów zakupów wspólnych, dzięki którym będzie możliwe zmniejszenie ilości liczb kursów pomiędzy dostawcami i instytucjami zamawiającymi.

4. Czy można zmienić specyfikację produktów aby były bardziej przyjazne środowisku i społeczeństwu?

Warto sprawdzić możliwości zastosowania nowych technologii i specyfikacji przy zakupach, a także opracowanie nowych kryteriów przy formułowaniu SIWZ, aby zamówienia były bardziej przyjazne środowisku. Możliwe jest również, że część zapisów jest niepotrzebna bądź nieaktualna i dzięki temu możliwe będzie radykalne ograniczenie kosztów.

Jak stosować zrównoważone zamówienia na poszczególnych etapach postępowania?

Stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych¹¹ możliwe jest w każdego rodzaju zamówieniach. Istniejące przepisy wymagają jedynie, aby respektowane były naczelné zasady zamówień publicznych, tj. zasada uczciwej konkurencji, równego traktowania wykonawców i przejrzystości. Nie stoją one w sprzeczności z możliwością stosowania zrównoważonych zamówień publicznych, wymagają jedynie odpowiedniego sformułowania wymagań.

¹¹ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, Dz.U. 2004 Nr 19 poz. 177 ze zm.

W Prawie zamówień publicznych istnieją konkretne odniesienia do zamówień społecznie odpowiedzialnych (tzw. klauzule społeczne) oraz zielonych zamówień (bezpośrednio wpisana w ustawie możliwość uwzględniania oddziaływania ekologicznego przy ocenie ofert). Jednakże zrównoważone zamówienia stosować można również w innych przypadkach, jeżeli uda się w ten sposób odnieść korzyści środowiskowe lub społeczne.

Zasady ZZP mogą być stosowane na każdym etapie postępowania.

1. Rodzaj zamówienia.

Niektóre rodzaje zamówień z definicji spełniają warunki zrównoważonych zamówień publicznych. Dotyczy to takich postępowań jak opieka nad osobami starszymi lub niepełnosprawnymi czy termomodernizacja budynków prowadząca do ograniczenia zużycia energii. W innych przypadkach zasady ZZP stosować można na pozostałych etapach postępowania.

2. Warunki udziału w postępowaniu.

Na tym etapie ZZP mogą odnosić się do takich kwestii, jak dysponowanie przez wykonawcę odpowiednim potencjałem do realizacji zamówień spełniających warunki zrównoważonych, np. dysponowanie personelem mogącym realizować zadania związane z opieką nad osobami starszymi.

Warto jednak zwrócić uwagę na wprowadzoną bezpośrednio do Prawa zamówień publicznych klauzulę o zamówieniach zastrzeżonych (art. 22 ust 2). Zakłada ona, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się jedynie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne.¹² Stosowanie tej klauzuli umożliwia ubieganie się o zamówienie przede wszystkim takim instytucjom jak spółdzielnie socjalne i zakłady aktywności zawodowej.

Na tym etapie postępowania pamiętać trzeba o kwestii weryfikacji przez zamawiającego warunków udziału w postępowaniu. Zamawiający może wymagać jedynie oświadczeń i dokumentów wymienionych w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form w jakich te dokumenty mogą być składane.

3. Opis przedmiotu zamówienia

Na tym etapie zamawiający ma znacznie większą swobodę w stosowaniu ZZP, gdyż możliwe jest stosunkowo swobodne określenie jakie warunki muszą spełniać zamawiane produkty, usługi czy roboty budowlane i można wymagać, aby spełniały kryteria zrównoważonych zamówień publicznych.

12 W rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Istnieje szeroki wachlarz możliwości stosowania „zielonych” zamówień publicznych. Można oprzeć się na opracowanych na zlecenie Komisji Europejskiej kryteriów GPP (*Green Public Procurement*), które pokazują jakie zapisy należy stosować aby zakupione wybrane produkty w jak najmniejszym stopniu oddziaływały na środowisko.¹³ Możliwe jest również stosowanie takich rozwiązań jak ocena kosztów cyklu życia produktu, które pozwalają na rzetelną ocenę wpływu produktu na środowisko i oszacowanie rzeczywistych kosztów jego użytkowania w oderwaniu od najniższej ceny¹⁴.

Warto także przyjąć założenia dotyczące stosowania „zielonych” zamówień jako elementu polityki organizacji. Może to dotyczyć na przykład stosowania ekologicznych rozwiązań w transporcie miejskim czy stosowania innowacyjnych rozwiązań przy segregacji śmieci.

Wśród kwestii dotyczących społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych warto wymienić takie jak dostosowanie zamawianych produktów czy robót budowlanych do potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych ruchowo, niewidomych, rodziców z dziećmi itp.

Inną z możliwości jest skorzystanie z klauzuli społecznej wpisanej do Prawa zamówień publicznych (art. 29 ust. 4 p. 1) mówiącej, że zamawiający wymaga aby przy realizacji zamówienia zatrudniono osoby bezrobotne lub młodociane w celu przygotowania zawodowego, niepełnosprawne i inne, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym czy we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego¹⁵.

Jednak podobnie jak w przypadku „zielonych” zamówień, możliwe jest rozwinięcie katalogu wymagań społecznie odpowiedzialnych w zależności od potrzeb i chęci instytucji. Przykładem może być wymóg zatrudniania pracowników realizujących zamówienie na podstawie umowy o pracę¹⁶.

Warunkiem, jaki musi być spełniony przy tego rodzaju opisach, jest powiązanie wymagań z przedmiotem zamówienia. Oznacza to, że nie można w opisie odnosić się np. do polityki prowadzonej przez przedsiębiorstwo – wykonawcę, ani do cech przedmiotu niezwiązanych z zamówieniem.

Ważne jest przy tym, aby określenie przedmiotu zamówienia nie utrudniało uczciwej konkurencji i dopuszczało rozwiązania równoważne do proponowanych ilekroć posłużono się znakami towarowymi, patentem lub pochodzeniem określonego dobra.

4. Ocena ofert

Ocena ofert obok opisu przedmiotu zamówienia daje największe możliwości zastosowania zrównoważonych zamówień publicznych. Zgodnie z art. 91 PZP kryterium

¹³ Kryteria GPP dostępne są na stronie Urzędu Zamówień Publicznych: http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D:975;kryteria_srodowiskowe_-_gpp.html

¹⁴ Patrz: „Zielone zamówienia publiczne”, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa, 2009

¹⁵ Ustawa z dnia 29 stycznia 2014 Prawo zamówień publicznych, Dz.U. 2004 Nr 19 poz. 177 z popr., art. 29 p. 4.

¹⁶ Zgodnie z przyjętą przez Sejm 25 lipca 2014 r. zmianą ustawy Prawo zamówień publicznych zapis ten zostanie włączony do treści ustawy jako kolejna klauzula społeczna.

oceny ofert musi być cena, ale oprócz niej można zastosować inne kryteria takie jak jakość, funkcjonalność, parametry techniczne, zastosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko, koszty eksploatacji, serwis oraz termin wykonania zamówienia. Katalog wymienionych w ustawie kryteriów jest otwarty, co oznacza, że można stosować również inne kryteria. Muszą one jedynie odnosić się do przedmiotu zamówienia. Kryteria stosowane przez zamawiającego mogą być uznaniowe, ale obiektywne. Oznacza to, że można dowolnie ustalić kryterium odnoszące się do przedmiotu zamówienia, ale musi ono umożliwiać obiektywną ocenę, która z ofert jest najkorzystniejsza.

Stosowanie innych kryteriów niż cena przy ocenie ofert jest w Polsce stosowane zaskakująco rzadko.¹⁷ Jest to o tyle dziwne, że wprowadzenie dodatkowych kryteriów umożliwia dopasowanie zamówienia do potrzeb zamawiającego i pozwala na uzyskanie znacznych korzyści przy pozyskaniu dostaw lub usług. Przy jednakowej cenie za produkt lub usługę można uzyskać materiał lepszej jakości, z dłuższą gwarancją lub bardziej energooszczędny.

Stosowanie kryterium ceny jest wygodne ze względu na dużą obiektywność. Jednak przy właściwym określeniu pozostałych kryteriów również można w przejrzysty sposób wybrać najkorzystniejszą ofertę. Należy w takiej sytuacji określić jaką wagę będą miały poszczególne kryteria i podać sposób wyliczenia oceny końcowej.

Dodanie pozacenowych kryteriów jest szczególnie wygodne w sytuacji, gdy ceny zamawianych produktów czy usług są relatywnie stałe lub istnieje zagrożenie zastosowania przez oferentów cen dumpingowych. Wtedy rywalizacja przenosi się na inne obszary jak na przykład jakość, długość gwarancji czy termin zrealizowania zamówienia. Wymaganie przez instytucje publiczne cen niższych od rynkowych sprawia niejednokrotnie, że nawet firmy, które zdobywają zamówienia, nie są w stanie ich wykonać.¹⁸

Podsumowanie.

W polskim prawie istnieje obecnie wiele możliwości zastosowania zrównoważonych rozwiązań we wszystkich rodzajach zamówień. Istnieje również coraz więcej przykładów stosowania zarówno społecznie odpowiedzialnych, jak i zielonych zamówień publicznych. Wciąż jednak odsetek ich stosowania jest w Polsce niewielki. Dlatego kluczowe jest aby instytucje sektora publicznego miały zarówno świadomość istniejących możliwości stosowania takich zamówień, jak i widziały korzyści płynące z ich stosowania, które w Polsce są nie do przecenienia, szczególnie w aspekcie społecznym.

¹⁷ W 76 % wszczętych postępowań o wartościach powyżej progów UE i 92 % postępowań o wartościach poniżej progów UE cena była jedynym kryterium wyboru oferty. (Sprawozdanie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2012 roku, Warszawa, 2013 r.)

¹⁸ Zgodnie z przyjętą przez Sejm 25 lipca 2014 r. zmianą ustawy Prawo zamówień publicznych kryterium ceny będzie mogło być stosowane jako jedyne kryterium oceny ofert jeżeli przedmiot zamówienia jest powszechnie dostępny, oraz ma ustalone standardy jakościowe. W innych przypadkach powinna to być zarówno cena, jak i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, a szczególności jakość, funkcjonalność, parametry techniczne, aspekty środowiskowe, społeczne, innowacyjne, serwis, termin wykonania zamówienia oraz koszty eksploatacji.

Dobre praktyki – przykłady zastosowania
zrównoważonych zamówień w Polsce |

Przedmiot zamówienia:

Zapewnienie całodobowej ochrony fizycznej osób i mienia w obiektach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wraz z przyległymi do nich terenami.

Znak sprawy: 5/BA/PN/2014, ogłoszenie o zamówieniu z dnia 14 marca 2014 r.

W zamówieniu zastosowano dwa rodzaje społecznie zrównoważonych zamówień publicznych:

- wymóg zatrudnienia co najmniej jednej osoby z katalogu osób, o których mowa w art. 29 ust. 4 pkt 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę na cały okres realizacji przedmiotu zamówienia,
- w kryteriach oceny ofert, oprócz kryterium ceny, zastosowano również kryterium doświadczenia i kryterium jakości rozumianej jako deklarację zatrudnienia określonej liczby pracowników na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Komentarz:

Przedstawione zamówienie jest bardzo pozytywnym przykładem stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, gdyż nie tylko umożliwia wejście na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez zastosowanie klauzuli społecznej (art. 29 ust. 4 pkt 1 PZP), ale także dzięki preferencjom udzielonym za jakość wykonania usługi zachęca oferenta do zatrudniania pracowników na umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Dzięki temu zrywa z szeroko rozpowszechnioną i bardzo szkodliwą społecznie praktyką oparcia się wyłącznie o kryterium najniższej ceny.

Uwzględnianie ceny jako jedyne kryterium prowadzi bowiem do niekorzystnych społecznie zjawisk takich jak zatrudnianie pracowników ochrony na podstawie umów zlecenie. Takie osoby nie są chronione zapisami prawa pracy, co sprawia, że niejednokrotnie otrzymują wynagrodzenie znacznie poniżej płacy minimalnej przyjętej dla osób zatrudnionych na umowę o pracę.

Dzięki prezentowanej praktyce pracownicy mają stabilną sytuację zawodową i są chronieni zapisami prawa pracy. Co więcej, dzięki zapisowi, że pracownik musi być zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, nie jest możliwe stosowanie przez wykonawcę takich wybiegów jak zatrudnianie pracowników na etatach częściowych.

Szczegółowe zapisy znaleźć można na stronie www.monitoringzpp.pl.

Przedmiot zamówienia:

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego prowadzone w trybie zapytania o cenę na „Usługę utrzymania czystości w siedzibie Rządowego Centrum Legislacji”, znak sprawy: RCL-27-183/13, ogłoszenie o udzieleniu zamówienia z dnia 1 lipca 2013 r. nr 252312.

W zamówieniu zastosowano dwa rodzaje społecznie zrównoważonych zamówień publicznych:

- wymóg aby wśród osób uczestniczących w wykonywaniu zamówienia zatrudniona była 1 osoba bezrobotna na podstawie skierowania z powiatowego urzędu pracy,
- wymóg aby wśród osób uczestniczących w wykonywaniu zamówienia zatrudniona była 1 osoba z niepełnosprawnością, o której mowa w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2008 r. nr 69, poz. 415 z późn. zm.) lub na podstawie właściwego dokumentu kierującego bezrobotnego do pracodawcy, wystawionego przez organ zajmujący się realizacją zadań z zakresu rynku pracy, określony w analogicznych przepisach państwa członkowskiego UE lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Komentarz:

Przedstawione powyżej zamówienie jest bardzo dobrym przykładem zastosowania klauzuli społecznej w zamówieniu na usługi. Odwołuje się wprost do ustawy Prawo zamówień publicznych, powołując się na art. 29 ust. 4 pkt 1 mówiący o możliwości wpisania do oferty wymogu zatrudnienia osób:

- a) bezrobotnych lub młodocianych w celu przygotowania zawodowego, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- b) niepełnosprawnych, o których mowa w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- c) innych niż określone w lit. a lub b, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Zaletą zastosowania klauzuli społecznej zapisanej wprost w ustawie jest eliminacja ewentualnych wątpliwości lub protestów wykonawców. Pozwala ona jednocześnie na wsparcie osób, które chcą wejść (lub powrócić) na rynek pracy. Dodatkowym plusem tego zamówienia jest to, że dotyczy realizacji usługi przez dłuższy okres czasu, a wspomniane osoby muszą być zatrudnione przez cały okres jego trwania. Dzięki temu osoby te mogą zdobyć realne doświadczenie zawodowe, które pozwoli im swobodniej poruszać się na rynku pracy w przyszłości. Pozwala to uniknąć sytuacji gdy niepełnosprawny zatrudniany jest na krótko, tylko po to by wykonawca mógł spełnić wymogi opisane

w zamówieniu. Osoba zatrudniona nie ma wówczas szans na potwierdzenie swoich umiejętności, a zwolnienie po krótkim czasie dodatkowo zniechęca do podejmowania dalszych działań w celu wejścia na rynek pracy.

W opisywanym zamówieniu uwzględniono również niezbędne zapisy dotyczące przedstawienia dowodów zatrudnienia w postaci kopii umowy o pracę z osobą bezrobotną i z niepełnosprawnością oraz przedstawienia dokumentów potwierdzających niepełnosprawność osoby zatrudnionej w okresie realizacji przedmiotu umowy oraz zgłoszenia ofert pracy do powiatowego urzędu pracy i odpisu skierowania osób bezrobotnych przez powiatowy urząd pracy do pracodawcy.

Tego rodzaju zapis jest prosty do zastosowania, a daje ważne korzyści społeczne na lokalnym rynku pracy.

Szczegółowe zapisy znaleźć można na stronie www.monitoringzzp.pl.

Kancelaria Prezydenta RP

Przedmiot zamówienia:

Wykonanie i sukcesywne dostarczanie do siedziby Kancelarii Prezydenta RP materiałów informacyjno – promocyjnych. Ogłoszenie nr 283058 – 2013, z dnia 18.07.2013

W zamówieniu zastosowano klauzulę społeczną:

- o zamówienie mogą ubiegać się wyłącznie podmioty gospodarcze, w których ponad 50% pracowników stanowią osoby niepełnosprawne.

Komentarz:

Przedstawiony przykład pokazuje zastosowanie drugiej z klauzul społecznych wpisanych wprost do Prawa zamówień publicznych. Chodzi tu o zamówienie zastrzeżone na podstawie art. 22 ust. 2 PZP. Artykuł ten umożliwia zastrzeżenie w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Przepis ten służy wspieraniu przedsiębiorstw, które zatrudniają osoby niepełnosprawne, a w szczególności spółdzielniom socjalnym i zakładom aktywizacji zawodowej.

Warto zaznaczyć, że jeżeli o udzielenie zamówienia ubiegają się konsorcja, to wszystkie podmioty wchodzące w ich skład powinny spełniać ww. wymóg. Potwierdził to wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z 30 października 2012 r. (sygn. akt: KIO 2249/12).

**Dobre praktyki – przykłady zastosowania
zrównoważonych zamówień w Europie** |

Organizacja: Firma *Sykehuspartner* w imieniu *Helse Sør-Øst*

(Południowo-wschodni Norweski Regionalny Urząd Zdrowia).

Cel: Poprawa warunków pracy poprzez uwzględnianie zasad Międzynarodowej Organizacji Pracy w łańcuchu dostaw.

Helse Sør-Øst w 2010 roku wprowadziło zasady etyczne dotyczące realizacji zamówień i umów z dostawcami. Instytucja ta rocznie wydaje ponad 20 miliardów koron (ponad 10 mld zł) w ramach zamówień publicznych i „chce użyć swojej siły nabywczej by uzyskać pozytywne efekty dla środowiska i etycznych działań w łańcuchu dostaw podczas swoich zakupów”.¹⁹

Przeprowadzony na początku 2013 r. przetarg na dostarczanie narzędzi chirurgicznych wygrała niemiecka firma *B. Braun*. Wśród wymagań stawianych dostawcom była między innymi konieczność wskazania poddostawców i udowodnienie stosowania zasad etycznych w łańcuchu dostaw. Ze względu na niedopełnienie tego warunku odrzucono ponad połowę oferentów.

Krótko po podpisaniu kontraktu niezależny audyt realizowany na zlecenie *Helse Sør-Øst* wykazał liczne naruszenia konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy w fabryce produkującej zamówione narzędzia w mieście Penang w Malezji. Dotyczyły one przede wszystkim zasad zatrudniania w fabryce migrantów pochodzących z Wietnamu. Byli oni zatrudniani przez zewnętrzną firmę, która odbierała im paszporty, zmuszała do podpisywania umów w nieznanym im języku (po angielsku) i pobierała nielegalne opłaty za przyjęcie do pracy w wysokości 1300 dol.

Na skutek zapisów zawartych w umowie pomiędzy *Helse Sør-Øst* i firmą *B. Braun* ta ostatnia zmuszona była do wdrożenia działań mających na celu poprawę przedstawionej sytuacji. Wymogła ona na poddostawcach zmiany w traktowaniu migrantów i wprowadziła w swoich oddziałach na całym świecie stosowane regulacje, które uniemożliwiały podobne praktyki w przyszłości.

W ten sposób procedury związane z uwzględnieniem kwestii etycznych w realizacji zamówienia przewidziane przez zamawiającego doprowadziły do poprawy warunków pracy w fabryce produkującej instrumenty chirurgiczne w Malezji.

¹⁹ Więcej informacji można znaleźć na: http://www.helse-sorost.no/omoss/_english_/Sider/ethical-guidelines.aspx

Institucja: Urząd Miasta Oslo

Cel: Wymóg uwzględniania zasad Międzynarodowej Organizacji Pracy w łańcuchu dostaw.

W Norwegii coraz więcej instytucji wpisuje w umowy na dostawy wymóg przestrzegania konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej warunków pracy przy produkcji zamawianych produktów. Jednak wiele z nich ma ograniczone możliwości kontroli przestrzegania tych zapisów. Dlatego pod przewodnictwem Rady Miasta Oslo zawarta została Ramowa Umowa pomiędzy podmiotami sektora publicznego i prywatnymi firmami, które kontrolują wywiązywanie się dostawców z ich zobowiązań.

Do uczestnictwa w porozumieniu zaproszone zostały wszystkie instytucje publiczne z Norwegii. Masowy udział w tym projekcie pozwoli pokazać zaangażowanie instytucji w kwestie społecznej odpowiedzialności w zamówieniach publicznych. Rezultaty przeprowadzanych audytów dostępne są na specjalnie stworzonym portalu internetowym. Do programu od stycznia 2014 r. dołączyło 60 instytucji publicznych.

Ze strony przedsiębiorstw w projekcie uczestniczą między innymi *Det Norske Veritas (DNV)*, *MISA*, *Deloitte* i *KPMG*. Realizowany on jest przy współpracy z *Norweską Agencją Zarządzania Publicznego (Difi)* i uzyskał wsparcie *Ministerstwa ds. Dzieci, Równości i Włączania Społecznego*.

Wszyscy dostawcy realizujący zamówienia dla miasta Oslo muszą przestrzegać konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczących wolności zrzeszania się, pracy przymusowej, dyskryminacji, pracy dzieci, albo szerzej – zasad programu Narodów Zjednoczonych *Global Compact*. Niestosowanie się do tych zaleceń może skutkować zerwaniem kontraktu.

Przykładem stosowania Ramowej Umowy przez Oslo jest kontrola stosowania wyżej wymienionych przepisów przez firmę będącą dostawcą odzieży dla jednostek komunalnych podległych miastu. Dostawca zobowiązany jest do przedstawienia pełnej listy swoich podwykonawców i całego łańcucha dostaw. Zamawiający rezerwuje sobie prawo do zapowiedzianych i niezapowiedzianych kontroli.

Dzięki współpracy instytucji publicznych przy kontroli wypełniania zapisanych w umowie wymogów korzyści odnoszą zarówno dostawcy, jak i zamawiający. Dostawcy mogą przygotować jeden standardowy zestaw dokumentów dla wszystkich zamawiających, co obniża koszty ich przygotowania. Zamawiający oszczędzają dzięki przeprowadzaniu wspólnych audytów i dzieleniu kosztów.

Organizacja: *Electronics Watch*

Cel: Poprawa warunków pracy w fabrykach sprzętu elektronicznego na całym świecie.

Sprzęt komputerowy używany w Europie powstaje przede wszystkim w fabrykach zlokalizowanych w Krajach Rozwijających się: Chinach, Malezji, Indiach czy Meksyku. Przy produkcji tego sprzętu nagminnie naruszane są prawa człowieka. Organizacje broniące praw człowieka mające kontakt z pracownikami tych fabryk informują o stosowaniu pracy przymusowej, obowiązkowych nadgodzinach, niskich płacach, a także mobbingu i pracy z niebezpiecznymi chemikaliami. W skrajnych przypadkach pracownicy tych fabryk popełniają samobójstwa. W chwili obecnej nie ma możliwości zakupu sprzętu komputerowego wyprodukowanego w warunkach gwarantujących przestrzeganie praw człowieka i praw pracowniczych.

Instytucje publiczne z całej Europy zamawiają co roku sprzęt komputerowy za miliony euro. Działając wspólnie są w stanie wymóc na producentach poprawę warunków pracy w fabrykach, gdzie ten sprzęt powstaje.

Electronics Watch będzie zrzekać instytucje publiczne z całej Europy realizujące zamówienia na sprzęt komputerowy. Publiczni zamawiający przystępując do *Electronics Watch* uzyskają wsparcie przy realizacji procesu kupowania komputerów (wymóg przestrzegania konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy), aby nie naruszał on zasad Prawa zamówień publicznych. Otrzymają również możliwość kontroli czy postanowienia umowy są przestrzegane. *Electronics Watch* dzięki sieci współpracowników w krajach wytwarzających sprzęt elektroniczny zapewni możliwość monitorowania warunków pracy w fabrykach, w których produkowane są zamawiane komputery.

W chwili obecnej trwa nabór członków - założycieli *Electronics Watch*. Swój akces zgłosiły między innymi Uniwersytet w Edynburgu i *London Universities Purchasing Consortium* – organizacja realizująca wspólne zamówienia dla londyńskich uniwersytetów. *Electronic Watch* tworzona jest przez konsorcjum siedmiu organizacji pozarządowych z Hiszpanii, Holandii, Austrii, Danii, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Polski.

Więcej informacji na temat *Electronics Watch* uzyskać można na stronie: electronicswatch.org.

Wielka Brytania

Instytucja: *London Boroughs Consolidation Center*

Cel: Zmniejszenie emisji CO2 poprzez optymalizację dostaw.

Projekt zakłada opracowanie nowej metody zarządzania i koordynacji dostaw dla instytucji publicznych pomiędzy trzema gminami w obrębie miasta Londyn. Obejmuje dostawy artykułów biurowych i środków chemicznych dostarczanych przez 4 poddostawców.

Celem powołania instytucji było uzyskanie korzyści finansowych (poprzez zmniejszenie kosztów transportu), środowiskowych (poprzez zmniejszenie śladu węglowego – zużycia paliwa) i operacyjnych (poprzez lepszą organizację dostaw).

Zgodnie z założeniami powstał wspólny obiekt przeładunkowy, do którego dostarczane są materiały od wszystkich poddostawców, przeznaczone dla wszystkich zamawiających trzech gmin – ponad 300 różnych instytucji.

Duże dostawy od poszczególnych poddostawców przywożone są do wspólnego magazynu położonego w dobrej pod względem transportowym lokalizacji, skąd przewożone są mniejszymi samochodami spełniającymi restrykcyjne normy środowiskowe dotyczące spalania. Dzięki temu zmniejszany jest ruch dużych samochodów na miejskich ulicach, a z centrum przeładunkowego dostarczane są za jednym razem produkty od wszystkich poddostawców.

Zastosowanie tego modelu pozwoliło zredukować liczbę kursów o 57% , a wartość CO2 wydzielanego do atmosfery aż o 64%.

Austria

Instytucja: Miasto Wiedeń

Cel: Zmniejszenie oddziaływania instytucji miejskich i ich dostawców na środowisko.

Projekt „*EcoBuy Vienna*” zainicjowany został już w 1998 r. Polega na wprowadzaniu rozwiązań zrównoważonych pod względem środowiskowym. Jego twórcy wyszli z założenia, że skoro miasto wydaje w ramach zamówień publicznych ponad 5 miliardów euro rocznie, daje to ogromne możliwości do wprowadzania innowacyjnych i oszczędnych rozwiązań.

Rezultatem realizacji projektu jest redukcja emisji CO2 na poziomie 30 tys. ton, co stanowi równowartość 17 milionów euro rocznie.

W ramach realizacji projektu opracowano listę kryteriów środowiskowych, wytycznych i narzędzi, które obowiązkowo stosowane są przy realizowaniu zamówień publicznych.

Przykładem skuteczności działania projektu jest upowszechnienie stosowania ekologicznego papieru. W związku z wprowadzeniem ścisłych wymagań dotyczących papieru kupowanego przez miasto i podległe mu jednostki, praktycznie wszystkie firmy branży papierniczej w Austrii rozpoczęły wdrażanie zmian mających na celu sprostanie tym kryteriom.

Więcej informacji znaleźć można na stronie *EcoBuy Vienna*.

Modelowe klauzule społeczne
i środowiskowe |

Modelowe klauzule społeczne i środowiskowe - wstęp

Możliwe do zastosowania przez instytucje realizujące zamówienia publiczne wzory zapisów dotyczące odpowiedzialnych społecznie i zielonych zamówień publicznych.

Decyzja o zastosowaniu klauzuli społecznej lub ekologicznej w danym postępowaniu, jak też treść takiej klauzuli, powinna być przedmiotem oceny *in concreto*, a przy ocenie tej brać należy pod uwagę w szczególności kwestie takie, jak: jakie potrzeby społeczne i ekologiczne z otoczenia zamawiającego wymagają zaspokojenia („otoczenie” należy rozumieć elastycznie i szeroko), czy i jakie potrzeby społeczne lub środowiskowe zamawiający pragnie zaspokoić przy okazji udzielania lub realizacji danego zamówienia, czy dane zamówienie może posłużyć za narzędzie zaspokajania zdefiniowanych przez zamawiającego potrzeb społecznych i środowiskowych.

Powyższe pomocnicze pytania powinny pomóc w doborze z jednej strony zagadnień społecznych i środowiskowych, które zamawiający pragnie zaspokoić, a z drugiej strony narzędzi adekwatnych do ich realizacji. Dostępne w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego narzędzia, to warunki udziału w postępowaniu formułowane w ogłoszeniu o zamówieniu i/lub specyfikacji istotnych warunków zamówienia (zależnie od trybu udzielenia zamówienia publicznego), opis przedmiotu zamówienia formułowany w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (uwaga: MRR i UZP zalecają wskazanie na klauzule społeczne już w ogłoszeniu o zamówieniu), kryteria oceny ofert formułowane w ogłoszeniu o zamówieniu i/lub specyfikacji istotnych warunków zamówienia (zależnie od trybu udzielenia zamówienia publicznego), istotne postanowienia umowy będące elementem specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Zamieszczone przykłady możliwych do zastosowania klauzul społecznych i środowiskowych przygotowane zostały na zlecenie Fundacji CentrumCSR.PL przez radcę prawnego Zrinkę Perčić z Centrum Zamówień Publicznych sp. z o.o.

Modelowe klauzule społeczne

Możliwe do zastosowania przez instytucje realizujące zamówienia publiczne wzory zapisów dotyczące odpowiedzialnych społecznie zamówień publicznych

1

Cel: pokazanie wrażliwości władzy publicznej na jakość zatrudnienia i podstawowe prawa pracy.

Przedmiot zamówienia: dostawa sprzętu IT.

Termin realizacji: 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

Narzędzie zamówieniowe pozwalające spełnić ww. potrzebę: opis przedmiotu zamówienia oraz istotne postanowienia umowy.

Klauzula społeczna – element opisu przedmiotu zamówienia:

Wykonawca zobowiązany jest w trakcie realizacji zamówienia zagwarantować przestrzeganie podstawowych standardów pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) wynikających z Deklaracji MOP dotyczącej podstawowych zasad i praw pracy w odniesieniu do pracowników, którzy wytwarzają produkt będący przedmiotem zamówienia w łańcuchu dostaw. Wykonawca jest zobowiązany do przedłożenia wraz z ofertą pełnej informacji dotyczącej sposobu produkcji przedmiotu zamówienia, zawierającego w szczególności informację o łańcuchu dostaw, podmiotach tworzących łańcuch dostaw (w tym dane teleadresowe) z wykonawcą włącznie, oraz standardach pracy obowiązujących u tych podmiotów w zakresie danych wynikających z ww. Deklaracji MOP. Oferta, która będzie zawierała informacje sprzeczne z ww. Deklaracją MOP będzie podlegała odrzuceniu.

Klauzula społeczna – element istotnych postanowień umowy:

W celu weryfikacji wypełniania przez wykonawcę obowiązku zagwarantowania przestrzegania podstawowych standardów pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) wynikających z Deklaracji MOP dotyczącej podstawowych zasad i praw pracy w odniesieniu do pracowników, którzy wytwarzają produkt, będący przedmiotem zamówienia w łańcuchu dostaw w trakcie realizacji zamówienia, wykonawca zobowiązany będzie do złożenia raportu z produkcji przedmiotu zamówienia i jego podzespołów w terminie dwóch miesięcy od dnia zawarcia umowy, który będzie zawierał informacje opisujące łańcuch dostaw niezbędny do produkcji przedmiotu zamówienia, wszystkie podmioty tworzące ów łańcuch dostaw (w tym dane teleadresowe) oraz standardach pracy obowiązujących u tych podmiotów w zakresie danych wynikających z ww. Deklaracji MOP. Wykonawca jest zobowiązany udzielać zamawiającemu wszelkich informacji w powyższym zakresie, reagując na każde zapytanie ze strony zamawiającego niezwłocznie i udzielając wyczerpujących wyjaśnień.

W przypadku powzięcia wątpliwości przez zamawiającego co do zgodności działań wykonawcy z zobowiązaniami wynikającymi z niniejszej umowy, niezależnie od źródła pochodzenia tych wątpliwości, zamawiający poinformuje o tym wykonawcę niezwłocznie, a wykonawca zobowiązany będzie niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od otrzymania informacji od zamawiającego, złożyć pełne wyjaśnienia wraz z wszelkimi dostępnymi dowodami potwierdzającymi prawdziwość swoich wyjaśnień. Nieudzielenie wyjaśnień w terminie, jak też udzielenie niewystarczających lub niepopartych przekonującymi dowodami wyjaśnień skutkować może zastosowaniem przez zamawiającego kary umownej w wysokości 5% wartości przedmiotu zamówienia za takie zdarzenie, może także – niezależnie od prawa do naliczenia kary umownej – być podstawą do

odstąpienia przez zamawiającego od umowy w terminie 14 dni od dnia doręczenia wykonawcy pierwszej informacji o wątpliwościach co do prawidłowej realizacji umowy. Zamawiający jest uprawniony do potrącenia kary umownej z wynagrodzenia należnego wykonawcy. Możliwe jest jednakże zastosowanie planu naprawczego, zamiast sankcji opisanych powyżej, w przypadku, w którym wykonawca, w sposób wiarygodny i w terminie wyznaczonym na udzielenie wyjaśnień, wykaże, że o nieprawidłowościach opisanych przez zamawiającego nie wiedział i wiedzieć nie mógł oraz przedstawi plan naprawczy i niezwłocznie przystąpi do jego realizacji, a także - nie później niż dwa tygodnie od dnia przedstawienia planu naprawczego – złoży raport z wdrożonych działań, który potwierdzi zgodność realizacji umowy z postanowieniami umowy.

2

Cel: pokazanie wrażliwości władzy publicznej na problematykę wypadków przy pracy²⁰.

Rodzaj przedmiotu zamówienia: roboty budowlane - zasadniczo realizacja niemal każdego większego przedsięwzięcia inwestycyjnego w budownictwie. Im więcej jest podwykonawców przy realizacji zamówienia, tym większa potrzeba właściwej organizacji i koordynacji robót budowlanych, i tym większa potrzeba większej dbałości zamawiającego o wysoki standard bhp.

Narzędzie zamówieniowe pozwalające spełnić ww. potrzebę: opis przedmiotu zamówienia, kryteria oceny ofert oraz istotne postanowienia umowy.

Klauzula społeczna – element opisu przedmiotu zamówienia:

Wykonawca jest zobowiązany realizować zamówienie z poszanowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Przed przystąpieniem do realizacji robót budowlanych wykonawca jest zobowiązany przedstawić zamawiającemu instrukcję bhp dla wskazanych przez zamawiającego stanowisk pracy, będących w ocenie zamawiającego szczególnie narażonymi na wypadki przy pracy. Zamawiający jest upoważniony do wnioskowania o wprowadzenie zmian do takiej instrukcji, a wykonawca jest zobowiązany takie zmiany wprowadzić.

Klauzula społeczna – element kryterium oceny ofert:

Wykonawca może przedstawić wraz z ofertą informację na temat dobrych praktyk z zakresu bhp, jakie będzie stosował przy realizacji zamówienia. W przypadku nieprzedstawienia takiej informacji, wykonawca nie otrzyma punktu w tym kryterium (lub podkryterium) oceny ofert. W przypadku przedstawienia informacji zawierającej do-

²⁰ Aktualnie dostępne dane nt. wypadków przy pracy można zacytować ze Sprawozdanie PIP za rok 2012, rozdział III Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. Wynika z nich wciąż duża liczba wypadków przy pracy, w tym ze skutkiem śmiertelnym. Najwięcej wypadków przy pracy odnotowano przy realizacji robót budowlanych na stanowiskach robotników pomocniczych. W Sprawozdaniu stwierdza się: „(...) struktura przyczyn ustalonych w trakcie badania przez inspektorów pracy wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych wskazuje, że zasadnicze obszary nieprawidłowości, to przede wszystkim: niewłaściwa ogólna organizacja pracy, niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy lub brak zabezpieczeń, dopuszczenie do pracy osób bez odpowiedniego przygotowania” (s. 50). W zamówieniach publicznych należy dążyć do takiej organizacji pracy przy realizacji zamówienia, aby całkowicie wyeliminować ww. przyczyny wypadków przy pracy. Warto wspomnieć, że do wypadku przy pracy doszło w 2014 roku przy budowie stadionu miejskiego w Bielsku-Białej, wypadku śmiertelnego przy budowie dworca Fabrycznego w Łodzi, pamiętamy też o trzech śmiertelnych wypadkach przy budowie Stadionu Narodowego w Warszawie – to niektóre z inwestycji publicznych, przy których doszło do wypadków, pokazujące aktualność problemu w zamówieniach publicznych.

bre praktyki z zakresu bhp, które – w ocenie zamawiającego – mogą w istotny sposób przyczynić się do zwiększenia bhp przy realizacji zamówienia, wykonawca otrzyma 10 punktów w tym kryterium (lub podkryterium). W przypadku przedstawienia informacji zawierającej dobre praktyki z zakresu bhp, które – w ocenie zamawiającego – mogą przyczynić się do zwiększenia bhp przy realizacji zamówienia, jednak nie w sposób istotny, zamawiający przyzna 3 albo 7 punktów, zależnie od stopnia „istotności” tego przyczynienia się dla poprawy bhp.²¹

Klauzula społeczna – element istotnych postanowień umowy:

Wykonawca powinien w trakcie realizacji zamówienia/ przed przystąpieniem do realizacji ... (szczególnie trudny obiekt np. mostowy, inna trudna z punktu bhp praca), zaprosić na plac budowy inspektorów pracy w celu przeprowadzenia szkolenia dla kadry kierowniczej, pracowników i ewentualnych podwykonawców. Wykonawca powinien realizować ewentualne zalecenia inspektorów pracy poprawiając jakość bhp na placu budowy. Niewykonanie powyższego obowiązku uznane zostanie za nienależyte wykonywanie zamówienia i zamawiający będzie uprawniony do zastosowania sankcji umownych przewidzianych za nienależyte wykonanie zamówienia. Zamawiający może upomnieć wykonawcę co do ww. obowiązku przed zastosowaniem sankcji, wyznaczając termin na wykonanie tego zobowiązania.

3

Cel: reagowanie na problematykę promocji zatrudnienia w oparciu o przepisy prawa pracy²². Zakłada się, że na terenie objętym realizowanym zamówieniem w powiatowym urzędzie pracy są zarejestrowane osoby bezrobotne, które mogłyby wykonywać pracę z zakresu objętego przedmiotem zamówienia.

Przedmiot zamówienia: ochrona fizyczna osób i mienia.

Narzędzie zamówieniowe pozwalające spełnić ww. potrzebę: opis przedmiotu zamówienia, istotne postanowienia umowy, kryteria oceny ofert.

Klauzula społeczna – opis przedmiotu zamówienia:

Wykonawca jest zobowiązany zatrudnić, na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, co najmniej jedną osobę bezrobotną lub młodocianą w celu przygotowania zawodowego, z katalogu osób wskazanym w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (na podstawie skierowania wydanego przez urząd pracy). W terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy wykonawca zobowiązany jest przedstawić dokument potwierdzający zatrudnienie ww. osoby lub osób, jest on także zobowią-

²¹ Waga takiego kryterium (podkryterium) zależy od oceny zamawiającego. Punkcja jest przykładowa i może być dostosowywana do potrzeb konkretnego zamówienia, w tym można przewidzieć punktację w widelkach od-do.

²² Jak wynika ze Sprawozdania PIP za 2012 r. w podsumowaniu i wnioskach, strona 220: „Systematycznie wzrasta skala stwierdzonych naruszeń przepisów dotyczących zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach, w których powinna zostać zawarta umowa o pracę (w 2012 r. zakwestionowano 16% kontrolowanych pod tym kątem umów, podczas gdy w 2011 r. – 13%, w 2010 r. – 10%, a w 2009 r. – 7%)”.

zany do comiesięcznego raportowania stanu zatrudnienia ww. osoby lub osób przez cały okres realizacji zamówienia, w terminie do 10 dnia każdego miesiąca. Na każde żądanie zamawiającego, w terminie do 2 dni roboczych i w formie przez zamawiającego określonej, wykonawca jest zobowiązany udzielić wyjaśnień w powyższym zakresie. W uzasadnionych przypadkach, nie z przyczyny leżącej po stronie wykonawcy, możliwe jest zastąpienie ww. osoby lub osób, inną osobą, pod warunkiem, że spełnione zostaną wszystkie powyższe wymagania (co do kategorii osób, co do zatrudnienia na okres realizacji zamówienia, w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie skierowania wydanego przez urząd pracy).

Klauzula społeczna – istotne postanowienia umowy:

W okresie realizacji przedmiotu umowy wykonawca zobowiązany jest zatrudnić co najmniej jedną osobę z katalogu osób, o których mowa w art. 29 ust. 4 p. 1 ustawy – Prawo zamówień publicznych, w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę. W przypadku uchybienia powyższemu obowiązkowi, jak też obowiązkowi dokumentowania i raportowania faktu zatrudnienia zgodnie z wymaganiami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia, zamawiający będzie upoważniony do zastosowania sankcji z tytułu nienależytego wykonywania umowy określonych z umowie. Zamawiający nie będzie upoważniony do zastosowania sankcji z tytułu nienależytego wykonania umowy wobec wykonawcy, jeśli wykonawca uzasadni i odpowiednio udokumentuje niemożliwość zatrudnienia takiej osoby.

Klauzula społeczna – kryterium oceny ofert:

Wykonawca powinien zadeklarować w ofercie ile osób, spośród wszystkich wykonujących zamówienie, będzie zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę. Zamawiający będzie premiował wykonawców deklarujących jak najwyższy udział osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę przy realizacji niniejszego zamówienia, tj. maksimum punktów w tym kryterium (podkryterium) otrzyma wykonawca, który zadeklaruje najwyższą liczbę pracowników (zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy), a pozostali wykonawcy proporcjonalnie mniej.²³ Wykonawca, który nie zadeklaruje, że zatrudni pracowników jw. lub zadeklaruje, że nie zatrudni żadnego pracownika jw. otrzyma w tym kryterium (podkryterium) zero punktów. W przypadku złożenia deklaracji zatrudnienia określonej liczby osób jw., wykonawca będzie zobowiązany przestrzegać tego zobowiązania w toku realizacji zamówienia pod rygorem zastosowania przez zamawiającego kar umownych przewidzianych za nienależyte wykonanie zamówienia. W celu weryfikacji realizacji ww. zobowiązania, wykonawca ten będzie zobowiązany do comiesięcznego raportowania stanu zatrudnienia przez cały okres realizacji zamówienia, w terminie do 10 dnia każdego miesiąca. Na każde żądanie zamawiającego, w terminie do 2 dni roboczych i w formie przez zamawiającego określonej, wykonawca będzie zobowiązany udzielić wyjaśnień w powyższym zakresie. W przypadku rażąco nienależytego wykonania ww. obowiązku, zamawiający uprawniony będzie do odstąpienia od umowy w ter-

²³ Waga takiego kryterium (podkryterium) zależy od oceny zamawiającego.

minie 14 dni od powiadomienia wykonawcy o stwierdzonej niezgodności co do stanu zatrudnienia przy realizacji zamówienia i wezwania do niezwłocznego przywrócenia stanu zgodnego z ofertą.

4

Cel: pokazanie wrażliwości władzy publicznej na problematykę zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Przedmiot zamówienia: usługi w zakresie projektowania i administrowania strony internetowej.

Narzędzie zamówieniowe pozwalające spełnić ww. potrzebę: opis przedmiotu zamówienia, istotne postanowienia umowy, kryteria oceny ofert.

Klauzula społeczna – opis przedmiotu zamówienia:

Wykonawca jest zobowiązany zatrudnić, na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, co najmniej jedną osobę niepełnosprawną w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych – do realizacji lub obsługi realizowanego zamówienia na cały okres jego realizacji. W terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy wykonawca zobowiązany jest przedstawić dokument potwierdzający zatrudnienie ww. osoby lub osób, jest on także zobowiązany do comiesięcznego raportowania stanu zatrudnienia ww. osoby lub osób przez cały okres realizacji zamówienia, w terminie do 10 dnia każdego miesiąca. Na każde żądanie zamawiającego, w terminie do 2 dni roboczych i w formie przez zamawiającego określonej, wykonawca jest zobowiązany udzielić wyjaśnień w powyższym zakresie. W uzasadnionych przypadkach, nie z przyczyny leżącej po stronie wykonawcy, możliwe jest zastąpienie ww. osoby lub osób, inną osobą, pod warunkiem, że spełnione zostaną wszystkie powyższe wymagania (co do kategorii osób, co do zatrudnienia na okres realizacji zamówienia, w pełnym wymiarze czasu pracy).

Klauzula społeczna – istotne postanowienia umowy:

W okresie realizacji przedmiotu umowy wykonawca zobowiązany jest zatrudnić co najmniej jedną osobę z katalogu osób, o których mowa w art. 29 ust. 4 pkt 1 ustawy – Prawo zamówień publicznych, w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę. W przypadku uchybienia powyższemu obowiązkowi, jak też obowiązkowi dokumentowania i raportowania faktu zatrudnienia zgodnie z wymaganiami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia, zamawiający będzie upoważniony do zastosowania kary umownej z tytułu nienależytego wykonywania umowy określonych z umowie. Zamawiający nie będzie upoważniony do zastosowania kary umownej z tytułu nienależytego wykonania umowy wobec wykonawcy, jeśli wykonawca uzasadni i odpowiednio udokumentuje niemożliwość zatrudnienia takiej osoby.

Klauzula społeczna – kryteria oceny ofert:

Wykonawca powinien zadeklarować w ofercie, czy do administrowania stroną internetową będącą przedmiotem zamówienia, zatrudniona zostanie osoba niepełnosprawna [uwaga – zakłada się że będzie to dłuższy okres czasu].²⁴ Wykonawca, który zadeklaruje, że zatrudni co najmniej jedną osobę niepełnosprawną do administrowania stroną internetową przez cały okres trwania umowy otrzyma 10 punktów w tym kryterium (podkryterium). Wykonawca, który nie zadeklaruje jw. lub zadeklaruje, iż nie zatrudni jw. otrzyma w tym kryterium (podkryterium) 0 punktów. W przypadku złożenia deklaracji zatrudnienia osoby niepełnosprawnej jw., wykonawca będzie zobowiązany przestrzegać tego zobowiązania w toku realizacji zamówienia pod rygorem zastosowania przez zamawiającego kar umownych przewidzianych za nienależyte wykonanie zamówienia. W celu weryfikacji realizacji ww. zobowiązania, wykonawca ten będzie zobowiązany do comiesięcznego raportowania stanu zatrudnienia ww. osoby lub osób przez cały okres realizacji zamówienia, w terminie do 10 dnia każdego miesiąca. Na każde żądanie zamawiającego, w terminie do 2 dni roboczych i w formie przez zamawiającego określonej, wykonawca jest zobowiązany udzielić wyjaśnień w powyższym zakresie.

Opr. Zrinka Perčić, Centrum Zamówień Publicznych sp. z o.o.

²⁴ Waga takiego kryterium (podkryterium) zależy od oceny zamawiającego.

Modelowe klauzule środowiskowe

*Możliwe do zastosowania przez instytucje realizujące
zamówienia publiczne wzory zapisów dotyczące
zielonych zamówień publicznych*

Klauzule środowiskowe przygotowane zostały na podstawie EU GPP Criteria - zestaw unijnych kryteriów środowiskowych dla zielonych zamówień publicznych dostępnych na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych.²⁵

1

Cel: promowanie budownictwa pasywnego.

Rodzaj przedmiotu zamówienia: projektowanie i budowa budynku użyteczności publicznej.

Klauzula ekologiczna – element opisu przedmiotu zamówienia:

W odniesieniu do instalacji wodooszczędnych zamawiający wymaga, aby wszelkiego rodzaju sprzęt sanitarny i kuchenny wykorzystujący wodę był wyposażony w najnowocześniejsze systemy wodooszczędne dostępne na rynku, tj. spełniające poniższe minimalne wymagania:

- zbiorniki WC powinny być wyposażone w dwudzielny mechanizm spłukujący, powinny zużywać najwyżej 6 litrów wody do spłukiwania pełnego oraz 3 litry wody do spłukiwania niepełnego,
- pisuary bezwodne powinny być używane z wykorzystaniem płynu ulegającego biodegradacji lub w ogóle bez zastosowania płynu,
- urządzenia wodooszczędne zainstalowane w spłuczkach powinny charakteryzować się oszczędnością wody przy spłukiwaniu na poziomie co najmniej 30%,
- wkładki do kranów regulujące przepływ wody powinny zapewniać oszczędność wody na poziomie co najmniej 50% w porównaniu z instalacjami standardowymi.

2

Cel: ograniczenie zanieczyszczenia środowiska poprzez wykorzystanie nieprzyjaznych środowiskowo środków czyszczących przy świadczeniu usług sprzątania.

Przedmiot zamówienia: Usługi sprzątania z wykorzystaniem ekologicznie przyjaznych środków czyszczących.

Klauzula ekologiczna – element opisu przedmiotu zamówienia:

Zamawiający wymaga, aby przy wykonywaniu usługi sprzątania wykorzystywano środki czyszczące takie, jak: uniwersalne środki czyszczące, środki czyszczące do urządzeń sanitarnych oraz środki czyszczące do okien, przyjazne dla środowiska, tj. nie zawierające w ilości przekraczającej 0,01 % jego masy składnika (substancji lub preparatu), który zgodnie z dyrektywą 67/548/EWG ze zmianami lub dyrektywą 1999/45/WE ze zmianami został sklasyfikowany z przypisaniem któregośkolwiek spośród następujących zwrotów określających zagrożenie: R40, 45, 49 (rakotwórczy), R42 (uczulający), powyżej 0,1%

25 http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D:975;kryteria_srodowiskowe_-_gpp.html

w masie produktu końcowego, R43 (uczulający), powyżej 0,1% w masie produktu końcowego, R46, 60, 61, 62, 63 (szkodliwy dla rozrodczości), R50/53, 51/53 (toksyczny dla organizmów wodnych), R59 (niebezpieczny dla warstwy ozonowej), R68 (może powodować nieodwracalne zmiany w stanie zdrowia). W celu weryfikacji, iż oferowana usługa spełnia wymagania określone przez zamawiającego, wykonawca jest zobowiązany do przedłożenia wraz z ofertą wykazu produktów, które będą stosowane, wraz ze świadectwem zgodności z powyższymi specyfikacjami - wspólnotowym oznakowaniem ekologicznym *Ecolabel*, a w przypadku gdy produkt nie jest opatrzony oznakowaniem ekologicznym, należy w sposób wyraźny przekazać informacje dotyczące ilości składników wymienionych wyżej w masie produktu końcowego. W przypadku każdego oferowanego produktu wszystkie substancje zawarte w ilości powyżej 0,01 % w masie produktu końcowego muszą zostać wyszczególnione wraz z ich numerami CAS3 (o ile są dostępne) i wszelkimi oznaczeniami ryzyka, za pomocą których zostały sklasyfikowane.

Oferta, która nie będzie spełniała powyższego wymagania lub w której wykonawca nie przedstawi wymaganego dokumentu na potwierdzenie, że spełnia wymaganie (pomimo wezwania do uzupełnienia w trybie art. 26 ust. 3 ustawy Prawo zamówień publicznych), będzie podlegała odrzuceniu.

Powiązany z ww. klauzulą element istotnych postanowień umowy:

Po upływie pierwszych trzech miesięcy realizacji zamówienia, a następnie co kwartał realizacji zamówienia, wykonawca jest zobowiązany do przedłożenia zestawienia zawierającego nazwy i ilości wykorzystanych środków czyszczących. W przypadku jakichkolwiek produktów nieuwzględnionych w ofercie początkowej wykonawca musi dostarczyć wymagany dowód zgodności ze specyfikacjami technicznymi zgodnie z opisem zawartym w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Świadczenie usługi sprzątnięcia z wykorzystaniem innych środków czyszczących niż zaakceptowane przez zamawiającego, skutkować będzie uznaniem iż zamówienie jest wykonywane nienależycie oraz uprawnieniem zamawiającego do zastosowania kary umownej z tytułu nienależytego wykonania zamówienia. Świadczenie usługi sprzątnięcia z wykorzystaniem innych środków czyszczących niż zaakceptowane przez zamawiającego i jednocześnie niespełniających wymagań określonych przez zamawiającego w opisie przedmiotu zamówienia, skutkować będzie uznaniem, iż zamówienie jest wykonywane nienależycie w sposób rażący oraz uprawnieniem zamawiającego do zastosowania kary umownej z tytułu nienależytego wykonania zamówienia zwiększonej dwukrotnie oraz – po uprzednim wezwaniu do usunięcia naruszenia i z zachowaniem prawa do naliczenia kary umownej – do odstąpienia do umowy w terminie 7 dni kalendarzowych od dnia bezskutecznego wezwania.

3

Cel: nabycie papieru wyprodukowanego przy zastosowaniu procesów charakteryzujących się niskim poziomem zużycia energii i emisji oraz unikanie niektórych substancji przy produkcji i bieleniu papieru.

Przedmiot zamówienia: dostawa papieru do użytku biurowego.

Klauzula ekologiczna – element opisu przedmiotu zamówienia:

Zamawiający wymaga, aby dostarczony papier wyprodukowany przy zastosowaniu procesów charakteryzujących się niskim poziomem zużycia energii i emisji oraz aby przy jego produkcji nie używano chloru pierwiastkowego (ECF), przy czym papier wyprodukowany bez użycia związków chloru (TCF) również zostanie uznany za spełniający wymagania. W celu umożliwienia zamawiającemu weryfikację spełnienia powyższego wymagania, wykonawca wraz z ofertą powinien przedłożyć wspólnotowe oznakowanie ekologiczne *Ecolabel* lub inne krajowe oznakowania ekologiczne typu I (tj. wydane przez niezależne podmioty), potwierdzające niskie zużycie energii i emisji przy produkcji oraz brak użycia ww. substancji przy produkcji. Zamawiający, jako dowód na spełnienie ww. wymagań, uzna także inne odpowiednie dowody, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub raport z testów sporządzony przez uznaną instytucję.

Oferta, która nie będzie spełniała powyższego wymagania lub w której wykonawca nie przedstawi wymaganego dokumentu na potwierdzenie, że spełnia wymaganie (pomimo wezwania do uzupełnienia w trybie art. 26 ust. 3 ustawy - Prawo zamówień publicznych), będzie podlegała odrzuceniu.

Powiązany z ww. klauzulą element istotnych postanowień umowy: Dostawa papieru niespełniającego ww. wymagania będzie równoznaczna z nienależytym wykonaniem zamówienia i będzie skutkowałą sankcjami umownymi określonymi w umowie dla nienależytego wykonania zamówienia, a także będzie uprawniała zamawiającego do odstąpienia od umowy w terminie 5 dni od dnia dostawy wadliwego przedmiotu zamówienia.

4

Cel: przyjazne środowiskowo świadczenie usług cateringowych.

Przedmiot zamówienia: usługi cateringu.

Klauzula ekologiczna – element opisu przedmiotu zamówienia:

Zamawiający wymaga, aby realizacja zamówienia przebiegała zgodnie z systemem zarządzania środowiskowego w odniesieniu do usług cateringowych takim jak: ISO 14001, PN-EN ISO 14001:2005, *Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)*. W celu potwierdzenia, że oferowane usługi cateringowe odpowiadają powyższemu wymaganiu, zamawiający żąda aby wykonawca przedłożył wraz z ofertą zaświadczenie niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczeniem zgodności działań wykonawcy z euro-

pejskimi normami zarządzania środowiskiem, takiego jak *Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)* lub może przedstawić certyfikaty odnoszące się do ISO 14001, PN-EN ISO 14001:2005 lub równoważnych norm zarządzania środowiskiem opartych na europejskich lub międzynarodowych normach poświadczanych przez podmioty działające zgodnie z prawem UE, europejskimi lub międzynarodowymi normami dotyczącymi certyfikacji.

Oferta, która nie będzie spełniała powyższego wymagania lub w której wykonawca nie przedstawi wymaganego dokumentu na potwierdzenie że spełnia wymaganie (pomimo wezwania do uzupełnienia w trybie art. 26 ust. 3 ustawy - Prawo zamówień publicznych), będzie podlegała odrzuceniu.

Opr. Zrinka Perčić, Centrum Zamówień Publicznych sp. z o.o.

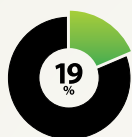

ZRÓWNOWAŻONE ZAMÓWIENIA W POLSCE

SZANSA DLA SPOŁECZEŃSTWA I DLA ŚRODOWISKA

” Zrównoważone zamówienia publiczne to uwzględnianie przy realizowaniu zamówień publicznych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem. Oznacza to dokonywanie tylko dobrze przemyślanych i niezbędnych zakupów oraz nabywanie produktów i usług możliwie w najmniejszym stopniu oddziałujących na środowisko, a także uwzględniających społeczne i ekonomiczne skutki decyzji zakupowych. ”

01 ZNACZENIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH W POLSCE I W EUROPIE

W Unii Europejskiej zamówienia publiczne odpowiadają za 19% PKB!

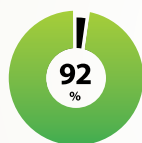
W Polsce w 2013 roku było to 8,3% PKB

2 STANOWI TO KWOTĘ BILIONÓW EURO!

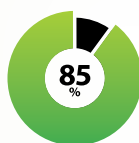
142 BYŁA TO KWOTA MILIARDÓW ZŁOTYCH!

03 W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH DOMINUJE KRYTERIUM NAJNIŻSZEJ CENY

w 2013 roku **NAJNIŻSZA CENA** była **JEDYNYM KRYTERIUM** wyboru oferty

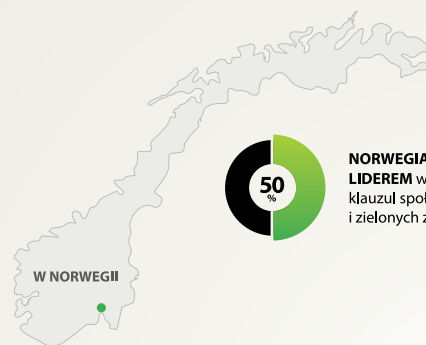
w 92% postępowań o wartościach poniżej progów UE

w 76% postępowań o wartościach powyżej progów UE*

*przy tego rodzaju zamówieniach trzeba stosować przepisy Prawa zamówień publicznych

02 STOSOWANIE ZZZ WEDŁUG DANYCH URZĘDU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH:

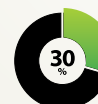
NORWEGIA JEST EUROPEJSKIM LIDEREM w zakresie stosowania klauzul społecznych (ponad 50%) i zielonych zamówień (ponad 50%).

Całkowity odsetek zastosowania zielonych zamówień publicznych wyniósł w Polsce w 2012 roku 12%.

Klauzule społeczne zastosowano w 2013 roku w 4,5% zamówień.

Średnia w UE to ok. 30%.

WARTOŚĆ RYNKU zamówień publicznych w Polsce w ciągu ostatnich 10 lat **WZROSŁA CZTEROKROTNIE!**

04 KORZYŚCI ZE STOSOWANIA ZRÓWNOWAŻONYCH ZAMÓWIEŃ

POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA

Zmniejszenie emisji CO₂, ilości produkowanych odpadów.

REDUKCJA KOSZTÓW

Oszczędzanie energii i wody, materiałów biurowych, ograniczenie zakupów.

PROMOWANIE INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Nowe technologie w dziedzinach, w których zamówienia publiczne mają największe znaczenie (transport miejski, usługi komunalne).

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wspieranie osób niepełnosprawnych, młodocianych, które będą uczyć się zawodu, długotrwale bezrobotnych i wszelkich innych grup potrzebujących wsparcia.

KONTROLA NAD PRZESTRZEGANIEM PRAWA PRZEZ WYKONAWCĘ

Kontrola czy wykonawca nie stosuje nieuczciwych praktyk, takich jak nadużywanie umów cywilno-prawnych.

POPRAWA WARUNKÓW PRACY NA CAŁYM ŚWIECIE

Kontrola warunków pracy w fabrykach na całym świecie, gdzie często łamane są prawa człowieka.

KORZYŚCI WIZERUNKOWE I DEMONSTROWANIE WRAŻLIWOŚCI SPOŁECZNEJ

Przedstawienie instytucji jako zaangażowanej w rozwiązywanie problemów społecznych i środowiskowych, nowoczesnej i dbającej o pracowników.

ISBN 978-83-937969-2-2

Publikacja powstała w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG oraz przy wsparciu Komisji Europejskiej w ramach programu EuropeAid.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem instytucji finansujących projekt.

